

V. P. Borovička

**Záhadné
policejní
případy**

Zločiny, které vešly do dějin

**Záhadné
policejní případy**

V. P. Borovička: Záhadné policejní případy

Vydání druhé

Copyright © 1998, 2011 V. P. Borovička, dědicové

All rights reserved

Vydalo nakladatelství Baronet a.s., Izraelská 6, Praha 10, www.baronet.cz

v roce 2011 jako svou 1596. publikaci

Přebal a vazba © 2011 Ricardo a Baronet

Ilustrace na přebalu © 2011 Jana Carrasco

Sazba a grafická úprava Ricardo, Sázavská 19, Praha 2

Tisk a vazba: FINIDR, s. r. o., Český Těšín

Veškerá práva vyhrazena.

Tato kniha ani jakákoli její část nesmí být přetiskována, kopírována
či jiným způsobem rozšiřována bez výslovného povolení.

Název a logo BARONET® jsou ochranné známky zapsané

Úřadem průmyslového vlastnictví pod čísly zápisu 216133 a 216134.

ISBN 978-80-7384-370-0

BARONET

Praha 2011

V. P. Borovička

**Záhadné
policejní případy**

OBSAH

Záhadná smrt usměvavého papeže	9
Mocný kardinál Villot	19
Monsignore Gorillo	27
Podezřelá prezidentova milenka	47
Dům hrůzy Rillington Place 10	85
Mumie kapitána Lancastera	137
Případ Mauricius	147
Zarytě mlčící svědci	173
Osudná záměna	181
Kdo byl Jack Rozparovač	201
Draze zaplacený omyl	231
Téměř dokonalá vražda	255
Smrt tetičky Chickie	293

Záhadná smrt usměvavého papeže

V pátek na svatého Michala, 29. září 1978, brzo ráno, ale přesně v půl páté, jako ostatně každý den, postavila ctihodná sestra Vincenza na podnos konvičku s černou kávou a malý koflík. Prošla chodbou do papežovy pracovny a zaklepala na dveře jeho ložnice.

„Nejdřív jsem jen tiše pozdravila: dobré jitro, Svatý otče, a čekala jsem na odpověď. Nic jsem neslyšela, tak jsem opakovala pozdrav hlasitěji,“ řekla později. „Ale ani potom se neozval. Tak jsem se vrátila do kuchyně.“

„Nezdálo se vám to divné, ctihodná sestro?“ zeptal se jeden z papežových tajemníků, páter Magee.

„Zdálo. Sloužím u Svatého otce devatenáct let, nastoupila jsem už v roce 1959 ve Vittorio Veneto, ale nikdy tak dlouho nespal. Tak jsem se za chvíli vrátila, znovu jsem klepala, pak už jsem bouchala na dveře, a když se neozval, sáhla jsem na kliku a pootevřela je. Uvnitř se svítilo. Seděl na posteli, na nose měl brýle a v ruce držel nějaká lejstra. Ale nečetl. Hlava mu visela na rameno, ústa měl pootevřená, viděla jsem zuby. Vzala jsem ho za ruku a zkoušela pulz. Měl studené dlaně, tep jsem necítila. Strašně jsem se polekala. Je to zázrak, že jsem tu hrůzu přežila. Mám slabé srdce. Zazvonila jsem, pak jsem vyšla ven, abych to řekla ostatním sestřím a Donu Diegovi.“

Řádové sestry Assunta, Clorinda a Gabriela bydlely, právě tak jako Vincenza, na opačném konci budovy a páter Magee o patro výš v mansardě. Ale páter Lorenzi spal jen pár kroků od papežových místností. Přesto byl u lůžka mrtvého první John Magee.

„Nejdřív mě napadlo zavolat kardinála Villota,“ řekl později. „Bydlí totiž jen o dvě patra níž. Tak jsem pro něj poslal. Přišel do ložnice Svatého otce asi tak v pět a přesvědčil se, že je Svatý otec skutečně mrtvý.“

Kardinál Jean Villot se choval odměřeně. Nedal na sobě znát ani překvapení, ani dojetí. Věděl, co je jeho povinností. Na přechodnou dobu se stal nositelem papežské moci, převzal funkci camarlonga, což je církevní hodnostář, přejímající až do volby nového papeže vedení katolické církve.

„Na nočním stolku Svatého otce stála sklenička s effortilem, který bral proti nízkému tlaku,“ prohlásila cti-hodná sestra Vincenza, zastávající v papežově domácnosti funkci hospodyně. „V ruce měl nějaké papíry, které zřejmě v noci četl. Měl totiž na nose brýle. Ale všechny ty věci pak z místnosti zmizely.“

Kardinál Villot dal členům papežovy domácnosti striktní pokyn: zatím mlčet. Papežova smrt musí prozatím zůstat utajena. Další jim řekne později. Šel k telefonu a mluvil s několika církevními hodnostáři.

Nejdřív vyrozuměl šestaosmdesátiletého děkana Svatého kolegia, kardinála Confalonieriho, pak šéfa vatikánského ministerstva zahraničních věcí, kardinála Agostina Casaroliho. Spojil se se svým zástupcem, arcibiskupem Giuseppem Capriem, který trávil dovolenou v Monte Catini, a teprve pak dal zprávu o události doktoru Renatovi Buzzonettimu, zástupci primáře vatikánské zdravotní služby. Současně nařídil, aby zatelefonovali na strážnici švýcarské gardy veliteli směny Hansi Rogganovi. Ať se okamžitě dostaví do papežovy pracovny. Byl přesvědčen, že udělal vše potřebné, že už je všechno v nejlepším pořádku. Nebylo. Někteří spolupracovníci papeže Luciana byli taky jeho přáteli. A jeden z nich, páter Diego Lorenzi, který přišel do Vatikánu se svým představeným z Benátek, začal o některých okolnostech pochybovat.

„Nejdřív jsem nemohl pochopit, co se vlastně stalo a jak se to mohlo stát. Měl jsem v očích slzy a nedokázal

jsem logicky uvažovat. Jak mohl tak náhle a nečekaně umřít? Proč zemřel, když mu nic nebylo? Nenapadlo mě nic jiného, tak jsem zatelefonoval doktoru Giuseppemu da Rossimu. Celých dvacet minulých let byl domácím lékařem Albina Lucianiho. Ještě dnes si jasně vzpomínám na jeho reakci. Ta zpráva ho šokovala. Zeptal se mě na příčinu smrti, ale já jsem ji vlastně neznal. Pořád opakoval, že to nemůže pochopit. Taky řekl, že sedne do prvního letadla a přiletí do Říma. No, a pak mě napadlo, že by se o skonu měli dozvědět taky rodinní příslušníci, a zatelefonoval jsem jeho neteři. Piu měl Albino Luciani ze všech svých příbuzných nejraději. Řekl jsem jí, co se stalo.“

Kardinál Villot sice striktně nařídil mlčení o skonu papeže Jana Pavla I., ale pracovníci vatikánské instituce stejně nedokázali držet jazyk za zuby. A tak se dozvěděl o tragické události už brzo ráno biskup Paul Marcinkus, ředitel vatikánské banky s velkým vlivem a rozsáhlými styky. Nepodařilo se vysvětlit, proč byl už tak brzo ráno ve Vatikánu, když banka pracovala až od devíti. Nebyl zvyklý vstávat tak časně. Bydlel totiž mimo území Vatikánského státu, ve vile Stritch v římské ulici via della Noceta, vzdálené od kanceláře banky Istituto per le Opere Religiose dobrých dvacet minut vozem. Tu novinu mu přinesl šikovatel vatikánské švýcarské gardy Roggan. Později vypověděl:

„Řekl jsem mu, že je papež mrtvý. Zůstal stát a koukal na mě. Chvilí jsem ho pozoroval, jak ho to vzalo, pak jsem šel dál. Otočil jsem se, a on tam pořád stál a zíral. Když jsem ho potkal za pár dní, vysvětloval mě, že si myslel, že blouzním.“

Asi kolem šesté hodiny ranní prohlédl doktor Buzzonetti mrtvolu a prohlásil, že smrt nastala zástavou srdeční činnosti. Papež Albino Luciani zemřel pravděpodobně v jedenáct hodin v noci. Mnozí odborníci později toto prohlášení zpochybnili tvrzením, že pouhou prohlídkou zesnulého nelze ani jednu, ani druhou okolnost odpovědně zjistit a tvrdit, že mrtvý zemřel na srdeční infarkt.

Ani toto však nebyla jediná podezřelá okolnost týkající se podivné smrti papeže Jana Pavla I., který byl ve funkci pouhých 33 dní. Ta druhá, a snad závažnější, byla ještě okatější. Kardinál Villot rozhodl ještě před lékařskou prohlídkou a ještě předtím, než o skonu Svatého otce informoval kardinála Confalonieriho, tedy asi čtvrt hodiny po páté, že bude mrtvý neprodleně balzamován.

Před bytem bratrů Ernesta a Renata Signoracciových, kteří balzamovali mrtvoly předešlých dvou papežů, zastavil krátce poté vatikánský služební vůz a dopravil oba do Vatikánu. Je tedy pravděpodobné, že se někdo z vatikánských zaměstnanců spojil ještě před pátou hodinou s vedením zdravotnického zařízení, kde byli bratři zaměstnáni. Proč spěchal kardinál Villot? Proč překotně zařizoval v té chvíli nedůležité záležitosti, dokonce o hodně dřív, než se veřejnost dozvěděla o papežově úmrtí?

Kardinálovi Benellimu telefonovali do Florencie až v půl sedmé. Rozplakal se. Nejen proto, že mu bylo líto skonu dobrého člověka a přítele, jehož si vážil, ale také proto, že si uvědomil, že všechny plány, které se usměvavý papež chystal uskutečnit, zůstanou jen přáním. Všechno se ve vatikánské politice, ale i ve vatikánském hospodářství vrátí do starých kolejí. Leda, že by Lucianův nástupce převzal odkaz mrtvého.

Albino Luciani se narodil ve vesnici Canale d'Agordo a zvony místního kostela se rozezvučely v sedm dvacet. Teprve o sedm minut později vydal Vatikán toto prohlášení:

„Brzo ráno 29. září 1987, v půl šesté, hledal soukromý tajemník Svatého otce, protože se nedostavil do kaple na mši. Vešel do jeho ložnice, kde ho našel sedícího na posteli. Světlo svítilo. Přivolaný lékař dr. Renato Buzzonetti potvrdil, že Svatý otec už nežije. Smrt nastala asi v jedenáct hodin před půlnocí následkem infarktu myokardu.“

Samozřejmě že novináři nenechali činitele Vatikánu v klidu. Každý z reportérů se chtěl dozvědět něco na-

víc, aby měl čím překvapit čtenáře. Těch překvapení bylo až dost. Objevovala se totiž jedna nepravda za druhou. Nejdřív se veřejnost dozvěděla, že soukromý tajemník Svatého otce, který ho brzo ráno hledal, byl páter Magee. Ten prý přišel do jeho ložnice v půl šesté. Přitom všichni vatikánští zaměstnanci i hodnostáři dobře věděli, že ranní mše se nekoná nikdy před sedmou hodinou. Kardinál Villot z pochopitelných důvodů zatajil, že mrtvý Albino Luciani svíral v ruce seznam těch, kdo měli být přeloženi na jiné funkce. Místo toho si vymyslel, že papež Jan Pavel I. ve chvíli, kdy opustil tento svět a odebral se k bohu, kterého na Zemi zastupoval, četl knihu *De imitatione Christi*, středověké náboženské dílo z patnáctého století, nad jehož textem měl údajně meditoval. Důvod k mystifikaci byl zřejmý, lživé tvrzení však bylo až příliš průhledné. Nikdo z papežova okolí knihu neviděl, prokazatelně vůbec nebyla v papežových komnatách.

„Ano,“ prohlásil páter Lorenzi, „před časem ji četl. Ale vypůjčil jsem ji pro něj od jeho zpovědníka a pak jsem mu ji taky vrátil. Svatý otec ji nemohl mít té noci v ruce. A kam by se taky poděla? Ctihodná sestra Vincenza viděla, že svírá v prstech nějaké listiny.“

Ty se už nikdy neobjevily. Jedině kardinál Villot je mohl vyprostit z papežových prstů a ve vlastním zájmu je navěky uklidit. Výmysl s knihou však nebyla jediná falešná informace, která se z Vatikánu dostala po smrti usměvavého papeže na veřejnost. Snad nejzákeřnější byla fáma, že papež Jan Pavel I. byl vlastně velice nemocný člověk, měl potíže s krevním tlakem. Není to pravda, potvrdila to řada lékařských expertů, zřejmě je to ze způsobu lékařské péče a především: papež Jan Pavel I. byl ve funkci jen 33 dní a kardinálové by ho do tak důležité funkce nezvolili, kdyby neměli zjištěno, že je zdravý a schopný ji zastávat.

Kardinál Villot zahrál v případě podivnou a podezřelou roli. On nařídil neodkladné balzamování mrtvého, což bylo podle italského práva nezákonné, podle vati-

kánských zvyklostí přinejmenším neobvyklé. Byla by stačila jediná kapka krve, aby analýza vyvrátila nebo potvrdila pravděpodobnou příčinu smrti. Kardinál Villot, jemuž papežova smrt v hodině dvanácté a zcela nečekaně zachránila kariéru, totiž prohlásil, že Svatý otec zřejmě neopatrně užil před spaním víc medikamentů, než měl, takže si přivodil smrt. Přitom právě Villot odstranil z papežovy ložnice celkem neškodný effortil a snad i injekce cortiplexu, které Svatému otci předepsal jeho lékař, doktor Rama. Ten znal svého prominentního pacienta jako muže velice ukázněného a zcela vyloučil možnost, že by úmyslně nebo z nedbalosti požil smrtelnou dávku léků. V užívání kapek effortilu byl velmi zdrženlivý, bral si jich spíš míň než víc, nemohl se zmýlit.

O to podezřelejší je skutečnost, že kardinál Villot nařídil okamžité balzamování mrtvého, což automaticky vylučovalo případnou pitvu. Konzervační prostředky použité bratry Signoracciovými znemožnily jakoukoliv analýzu. A tak prohlásil páter Diego Lorenzi o dalších událostech:

„Převezli jsme mrtvého ze soukromých papežových pokojů do Klementinského sálu. Páter Magee, monsignore Noe a já jsme papeže převlékli. Neopustil jsem ho a páter Magee taky až do jedenácti hodin. V té době se vrátili bratří Signoracciové a mrtvého jsme přenesli do sálu svaté Klementiny.“

Někdy kolem poledne si kardinál Villot pospíšil s prohlášením, které později interpretoval jeden z římských kardinálů, že „Svatý otec omylem vzal víc léků, než měl, a zdůvodnil, proč odmítl pitvu. Kdyby k ní totiž došlo, zjistili by lékaři právě onu přehnaně vysokou dávku léku v organismu. To by vedlo k úvahám, že byl Svatý otec velmi nepozorný a neukázněný, a někteří by mohli uvažovat o sebevraždě nebo o vraždě. Proto nebyla nařízena pitva.“

Byla to okatá, nepřesvědčivá výmluva a špatně vymyšlená kamufláž, jejíž autor byl papežovým rozhodnutím, oznámeným poslední den jeho života, nejvíc posti-

žen, protože ho Svatý otec zbavil velmi významné funkce a výsadního postavení v církevní hierarchii. Jak důkladně, ale amatérsky zbrkle odstranil například papežovu závěť, svědčí o tom, že si po náhlé smrti usměvavého papeže byl jist svou mocí i postavením. Proč ale zašantročil třeba brýle a pantofle, zůstane asi záhadou.

Když se budeme snažit nalézt důvod pro takový zásah, dojdeme snad jen k jedinému závěru. Lze předpokládat, že papež Jan Pavel I. byl otráven, je pravděpodobné, že se tak mohlo stát kapkami digitalinu, těžce prokazatelného jedu z náprstníku. První symptomy otravy je vrhnutí. Brýle a pantofle Svatého otce mohly být pošpiněny zvratky, což mohla být nebezpečná stopa. Proto zmizely.

Za dozoru profesora Cesare Gerina pak provedli bratři Ernesto a Renato Signoracciové a profesor Marracino balzamování mrtvoly. Přitom došlo k zajímavému odhalení. Oba bratři si prohlédli mrtvolu hned brzo ráno. Podle teploty kůže i podle toho, že ještě nenastala posmrtná strnulost, usoudili, že ke skonu papeže nedošlo minulého večera kolem jedenácté, jak prohlásil mluvčí Vatikánu, ale pravděpodobně až mezi čtvrtou a pátou hodinou ranní. Tedy další nesrovnalost. Ale proč lhali zástupci Vatikánu i v takovém zdánlivě nepodstatném detailu?

Někdo z těch, komu náhlý skon papeže přišel vhod, zametal za sebou stopy. Papežskou rezidenci zapečetil kardinál Villot v 18 hodin večer, jednoho z nejbližších papežových spolupracovníků, Johna Mageeho, už napřed ustanovil tajemníkem příštího Svatého otce, což bylo rozhodnutí přinejmenším předčasné. Diego Lorenzi, muž, jenž věděl víc, než bylo vhodné, byl narychlo přeložen do vesnické školy v severní Itálii, aby byl co nejdál od zvědavých římských novinářů. Ctihodná sestra Vincenza skončila ještě dál na severu, v jakémsi klášteře, což byl potupný nevděk vůči ženě, která přece dlouho a dobře sloužila tak významnému muži. Proč se stala tak nebezpečnou? Byl snad papež, když k němu brzo ráno

přišla s kávou, ještě naživu? Byl by ho mohl zachránit rychlý lékařský zákrok? Anebo těsně předtím zemřel, aniž se dovolal pomoci? Někteří svědkové totiž tvrdili, že se v papežově ložnici po celou noc svítilo.

V sobotu 30. září doprovodil mrtvého průvod 24 kardinálů a celé stovky biskupů do dómu svatého Petra. Tam byl Albino Luciani vystaven v otevřené rakvi. Věřící z celého světa měli možnost rozloučit se s ním. Zatímco mnohatisícový dav proudil z náměstí do baziliky, začaly se v tisku objevovat otázky, proč nebyla provedena pitva. Mnozí povolání se vyjadřovali ke zdravotnímu stavu zemřelého, ať už to byl třeba Lucianův bratr Eduardo, jeho neteř Pia nebo řada lékařů. Shodli se na tom, že nebožtík byl zdravý. Vatikánská zdravotní služba zaměstnává celkem patnáct lékařů. Všichni do jednoho se odmítli vyjádřit ke skutečnosti, proč nebylo tělo zesnulého pitváno. Tím pochybnosti ještě víc narůstaly. Pak došlo ke dvěma událostem, které podezření ještě podpořily.

Civilita Cristiana je sdružení tradicionalisticky smýšlejících katolíků. Tajemník této organizace, Franco Antico, jménem členů veřejně prohlásil, že písemně požádal nejvyššího vatikánského soudce o zveřejnění všech okolností, za jakých papež Jan Pavel I. zemřel. Antico žádal nejen pitvu, ale kriminalistické vyšetření případu náhlé smrti. Prohlásil také zástupcům tisku, že se členové jím vedeného sdružení zabývali myšlenkou poslat policii trestní oznámení pro vraždu spáchanou neznámou osobou či skupinou spiklenců. Antico odevzdal prohlášení také děkanovi Svatého kolegia Vatikánu, kardinálu Confalonierovi.

Druhá událost rovněž pobouřila veřejné mínění. V úterý 3. října 1978 v sedm hodin večer zavřeli dveře baziliky svatého Petra a u katafalku zůstala jen čtyřčlenná stráž švýcarské gardy. Těsně před osmou hodinou přijela na náměstí svatého Petra stopadesátičlenná skupina poutníků z papežovy rodné vesnice Canale d'Agordo. Doprovázel je biskup Belluno. Zařídil jim, že se mohou poklonit svému velkému rodákovi i po zavření

baziliky. Strážní otevřeli jeden z postranních vchodů a vpustili vesničany dovnitř. Není jasné, jestli došlo k situaci, kdy levá ruka neví, co dělá pravá. Poutníci se ještě nestačili seřadit do fronty, když se objevilo několik vatikánských zaměstnanců. Ti pak vypoklonkovali poutníky za dveře a užaslé a nepříjemně překvapené je nechali stát na náměstí.

Jakmile za nimi strážní zavřeli dveře, objevili se u katafalku s mrtvým jiní vatikánští hodnostáři se skupinou lékařů. Ti poslali pryč těch několik strážných švýcarské gardy. Kdosi odkudsi přinesl purpurové paravány. Rozestavili je kolem rakve s mrtvým, aby nikdo nemohl ani náhodou spatřit, co se vlastně děje. Nepodařilo se zjistit, co se za zástěnami odehrálo. Lze pouze zaznamenat, že akce trvala přibližně půldruhé hodiny. Skupina záhadných návštěvníků odešla až v půl desáté a teprve poté vpustili gardisté znovu dovnitř poutníky z Canale d'Agordo.

Veřejnost se o akci dozvěděla. V Římě se začalo povídat, že se Vatikán na nátlak tisku přece jen rozhodl aspoň dodatečně provést pitvu. Zjistilo se však, že byl papež zavražděn, proto se o události mlčí. Vatikánský tiskový mluvčí byl tedy donucen vyjádřit se k události a dopustil se dalších chyb. Ty podezření jen zvětšily. Hovořil jen o dvacetiminutovém lékařském zásahu, ačkoliv si každý, a především oněch 150 čekajících poutníků, mohlo spočítat, že trval devadesát minut. To byla zjevná lež, navíc ničím neodůvodněná. Málokdo potom také věřil prohlášení, že za dohledu profesora Cesare Gerina provedli balzamovači na mrtvém těle některé další konzervační zásahy.

Uložili tělo zesnulého Svatého otce do tří rakví z cypřišového dřeva, olova a ebenového dřeva a odvezli je do krypty baziliky svatého Petra k mrtvým kolegům. Pohřbení mělo ukončit aféru kolem jeho smrti. Nestalo se tak. Mnozí prostí věřící sdílejí dodnes názor jednoho z nejpovolanějších, publicisty Davida A. Yallopa, který ve své práci *In God's Name* (Ve jménu božím) prohlásil:

„Jsem naprosto přesvědčen o tom, že byl papež Jan Pavel I. (Albino Luciani) zavražděn.“

Budeme-li případ podivné smrti Albina Lucianiho posuzovat z kriminalistického hlediska, pak mnohé okolnosti dávají americkému publicistovi za pravdu. Položíme-li onu tradiční otázku kriminalistů cui bono? komu smrt prospěla?, zjistíme, že je mnoho podezřelých a vsutku i dost důvodů.

Mocný kardinál Villot

„Samozřejmě, že existovala papežova závěť,“ prohlásil Diego Lorenzi.

„Věděl jste, co v ní je?“

„Přesně ne.“

„Přesvědčil jste se, že ji napsal?“

„Mluvil o ní asi před čtrnácti dny u stolu. Večeřeli jsme spolu. A jeho bratr Eduardo o ní taky věděl. Jednou se o ní bavili a Svatý otec řekl, že je napsána jinak, než je běžné. Není prý obsáhlá, a přesto je v ní všechno, co je třeba.“

Proč se závěť nenašla? Co v ní bylo, že ji kardinál Villot musel odstranit? Jedině on to mohl udělat, protože nikdo jiný se do papežových komnat nedostal.

„Když byl ještě benátským kardinálem,“ řekl páter Mario Senigaglia, „napsal jen třířádkovou poslední vůli. Celý svůj majetek totiž odkázal semináři v Benátkách a vykonavatelem stanovil svého nástupce. Když však pomocný biskup zemřel dřív než on, vytáhl tu listinu ze zásuvky, ukázal mi ji, škrtl jméno biskupa a napsal místo něj moje.“

Kardinálu Villotovi se nabídla výhodná příležitost k odstranění závěti. Když přišel do papežovy pracovny a zjistil, co se stalo, telefonoval z papežova aparátu na jeho psacím stole. Zásuvky byly otevřeny, Albino Luciani nebyl nedůvěřivý. Nebylo těžké nahlédnout do nich a vytáhnout list papíru, na němž byla napsána poslední vůle. Mohlo však v ní být něco tak významného, aby to kardinálovi stálo za takové riziko? Zřejmě ano. V pozadí jeho podivného jednání totiž stály síly, které mohly jeho jednání podstatně ovlivnit. A jedním z důvo-

dů, proč se snížil k tomu, že pro někoho nebo po někom zametal stopy, mohla být i skutečnost, že na listině propuštěných, kterou papež svíral v posledních minutách svého života v ruce, bylo také jméno Jean Villot.

Kardinál zastával ve vatikánské hierarchii významnou a vlivnou roli. Funkce státního tajemníka mu zajišťovala výkonnou moc. Věděl také o událostech či záměrech, o nichž se jiní jen doslechli. Měl přehled o papežových plánech, které jiným zůstávaly utajeny. A tak si mohl být vědom skutečnosti, že proti jeho novému nadřazenému stojí obrovská síla: na tisíc mocných členů zednářské lóže P-2, vedené Liciem Gellim, a několik kmotrů mafie, s nimiž se zapletla do podezřelých machinací vatikánská banka Istituto per le Opere Religiose – IOR.

Když se kardinál Albino Luciani stal papežem Janem Pavlem I., všichni, kdo ho znali a kdo věděli, jaké má názory, čekali, jestli se pustí do revolučních reforem stagnující katolické církve. Už jako kardinál měl výhrady k pověstné encyklice *Humanae vitae*, v níž se věřícím v době nebezpečné exploze přírůstků obyvatelstva v mnoha oblastech planety připomínal zákaz používání jakýchkoliv antikoncepčních prostředků. Jeho předchůdce Pavel VI. se striktně držel starých církevních předpisů, jeho nástupce se chystal je změnit.

Pak zde byl ještě mnohokrát nastolený a nikdy neřešený problém chicagského kardinála Johna Patricka Codyho. Byl vládcem nejzámožnější arcidiecéze světa. Jeho říše čítala dva a půl milionu katolíků, tři tisíce kněží, vlastnila značný majetek, příjem tohoto církevního trustu se odhadoval na 250 milionů dolarů ročně. Kardinál Cody vládl v Chicagu jako král bohaté říše. Nikdo mu do jeho věcí nesměl mluvit. Dokonce ani vatikánským církevním hodnostářům nedal nahlédnout do účetnictví podniku. Celých třináct let jeho despoticke vlády se nadřazení pokoušeli přinutit ho k poslušnosti. Marně. Tisíce stížností kněží, jeptišek, ale i civilních zaměstnanců posílaných do Vatikánu skončilo v koších na papír.

Papež Pavel VI. se několikrát zabýval myšlenkou sesadit neposlušného a drzého církevního hodnostáře, ale vždycky své rozhodnutí odložil. Pak nastoupil nový papež a koncem září 1978 dostal chicagský kardinál od svých zvěďů na vysokých místech Vatikánu zprávu, že je zle. Albino Luciani se rozhodl zbavit Codyho funkce.

Chicagský kardinál tvoří výjimku v historii katolické církve. Choval se tak, že proti sobě poštvál většinu podřízených. Ti si nevěděli s jeho svévolnými despotickými rozhodnutími rady, tak se spojili do jakési církevní odborové organizace (A.C.P. – Association of Chicago Priests), která měla pomoci hájit jejich zájmy. Ani to nebylo nic platné. Celá tisícovka kněží odešla ze státu Illinois, zbytek se rozhodl bojovat proti svévoli kardinála Codyho.

Jeho chování už překročilo běžné meze. Byl chorobně posedlý mocí, nerespektoval ani církevní, ani ekonomická pravidla, se svěřenými finančními prostředky nakládal, jak se mu zachtělo. Snad aby postrašil protivníky, začal o sobě rozšiřovat pověsti, že spolupracuje s FBI, že pracoval jako tajný agent CIA v Saigonu, už ve čtyřicátých letech byl pověřen zpravodajskými úkoly pro Spojené státy. Syn hasiče ze St. Louis měl pocit, že si může dovolit všechno. Za dva miliony nakoupil z církevních peněz akcie podniku Penn-Central, který krátce poté zkrachoval, a prošlo mu to. Aby ucpal ústa podřízeným, kteří na nepravosti poukazovali, založil tajné personální oddělení, které podle vzoru Hooverova osobního tajného archivu FBI na ně shromažďovalo kompromitující materiál.

Ve Vatikánu se o tom vědělo, a nikdo nezasáhl. Dokonce ani tehdy, když majetek chicagské diecéze stoupl na celou miliardu dolarů. Nakupoval nemovitosti, investoval do cenných papírů, ale investice a spekulace nebyly nikde zaznamenány. Podle později získaných údajů osobně disponoval asi 60 miliony dolarů a nikdo nikdy nezjistil, kam z tohoto nemalého kapitálu plynuly úroky.

Byl chytrý i vychytralý, záměrně byl milý i pozorný a snažil se získat ve vatikánské hierarchii, když ne přátele, tedy aspoň dobré známé, kteří by mu šli na ruku. Jedním z nich byl bezpochyby státní tajemník, kardinál Jean Villot.

Ten však viděl také druhou stranu nepopulární kardinálové činnosti. Chicago bylo pro Vatikán finanční bránou do Spojených států. Odtud proudily do vatikánské pokladny miliony dolarů, tudy byly vedeny finanční převody, banka Continental Illinois prováděla pod záštitou i dozorem kardinála Codyho potřebné transakce Vatikánu ve Spojených státech.

Tak se dostal kardinál Cody do společenství tehdejšího ředitele Vatikánské banky, biskupa Marcinkuse, ale prostřednictvím člena jezuitského řádu, pátera Raymonda C. Baumharta, člena správní rady banky Continental Illinois, také mezi finanční elitu. Z kont této banky později proudily nemalé obnosy silné polské menšiny přes biskupa Marcinkuse polským kardinálům a později také odborové organizaci Solidarita.

Chicagský kardinál měl ještě jednu neodpuštělnou vadu. Vůbec se netajil svým vztahem k paní Helen Dolan Wilsonové. Nebyla to dáma, která zastávala místo obvyklé „hospodyně“ katolických farářů, byla prý kardinálovou příbuznou, někdy tvrdil, že je jeho neteří. To by snad bylo v pořádku, kdyby tato velmi náročná žena, vždy oblečená podle poslední módy a ověšená šperky, nevystupovala až příliš sebejistě a nepletla se mezi církevní i světské hodnostáře, mezi nimiž neměla co pohledávat. Tím se stala nápadnou, a tedy podezřelou.

Její poměr ke kardinálovi byl veřejným tajemstvím, proto nebylo těžké domyslet si, odkud bere peníze na nájem palácového bytu. Kardinál vyřešil problém po svém. Prohlásil, že paní Wilsonová zdědila značný majetek po svém zesnulém manželovi. Myslel si, že takové prohlášení uklidní veřejné mínění. Měl smůlu. Manžel rozvedené Wilsonové zemřel až o několik let později a odkázal své někdejší manželce jedinou cennou věc: starou fordku v ceně 150 dolarů.

Přátelství vysokého církevního hodnostáře a nápadné paní se táhlo hezkých pár let. Wilsonová se stala zaměstnankyní diecéze, ale snad ještě předtím jí kardinál zaplatil životní pojistku na prémii sto tisíc dolarů. Aby jí zajistil klidnou budoucnost, dal zfalšovat účetní doklady, podle nichž pracovala v církevní administrativě už čtyřicet let, takže měla nárok na vysokou penzi. Později také vyšlo najevo, že kardinál Cody své přítelkyni koupil na Floridě luxusní byt za devadesát tisíc dolarů.

Wilsonová měla syna. Pracoval jako pojišťovací agent. Kardinál Cody jeho prostřednictvím uzavřel celou řadu pojištění tak vysokých, že provize Davida Wilsona činila údajně 150 000 dolarů. A to už měli kardinálovi Codymu za zlé i jeho dobří přátelé ve Vatikánu.

Papež Pavel VI. pověřil kardinála Sebastiana Baggia vyšetřením celého případu. Vatikán disponuje schopnou zpravodajskou službou, konečně každý farář po celém světě se může v případě potřeby stát tajným agentem, každá řádová sestra může hlídat, co se hlídat má. Koncem června 1978 měl kardinál Baggio ověřené údaje o činnosti chicagského kardinála, v červenci o případu rokoval s papežem a dostal příkaz vypravit se do Chicago, promluvit s obviněným kardinálem a sdělit mu, že dostane k ruce koadjutora, který by mu pomáhal při vedení diecéze. Zůstane sice ve funkci až do své pětasedmdesátky, nebude však mít právo rozhodovat.

Papež Pavel VI., který si získal jistou popularitu zejména svými cestami po světě, což u jeho předchůdců nebylo zvykem, nechtěl postupovat příliš přísně, vždyť ostuda tak vysokého hodnostáře, jakým je kardinál, by byla hanbou celé církve. Proto pověřil Baggia, aby k plánovanému opatření došlo po souhlasu kardinála Codyho. Ten však měl ve Vatikánu své zvědy a na návštěvu, která ho měla překvapit, se dobře připravil. Došlo prý k hádce, kterou bylo slyšet daleko za dveře jednací místnosti. Cody odmítl vyklidit pozici, kardinál Baggio se s nepořízenou vrátil do Říma, referoval o výsledku jednání papeži Pavlu VI., ten však, dřív než mohl

rozhodnout co dál, tentýž týden, v neděli 6. srpna 1978 v 9.40 dopoledne zemřel.

Albino Luciani se brzy po svém nástupu na papežský stolec věnoval studiu spisu kardinála Codyho. Když získal přehled, oč vlastně jde, poradil se ještě s kardinály Baggiem, Benellim, Felicim a Casarollim, ale taky s Jeanem Villotem. Hlavní porada se konala 23. září, druhý den mělo padnout rozhodnutí. Chicagský kardinál měl ve Vatikánu své důvěrníky, dozvěděl se o událostech a zařídil se podle toho. Když mu pak jeho informátor, jímž mohl být i kardinál Villot, sdělil, že se Svatý otec rozhodl zbavit Codyho funkce, mohl se postavit na odpor a objednat odvetu. Motiv k takovému rozhodnutí měl a prostředky k provedení také. Že by to odpovídalo stylu chicagské mafie, nebyla jen náhodná podobnost.

Kardinálové Villot a Cody tedy měli důvod, proč se postavit proti novému papeži. Když zemřel, rozhodně si oddychli. Oba zůstali na svých významných a výnosných místech, kardinál Cody se zbavil velkého nebezpečí. V poslední době mu totiž nehrozilo jen z Vatikánu, o jeho finanční machinace se začaly zajímat také americké úřady. Církevní finance totiž požívají po celém světě zvláštní výsadu: jsou osvobozeny od daní.

Po Albinovi Lucianim nastoupil na vatikánský trůn polský kardinál Karol Wojtyła a jako papež Jan Pavel II. vrátil věci církevní do původního stavu. Nehodlal nic reformovat, proslavil se snad jen svou cestovatelskou vášní. Když se v říjnu 1979 objevil na chicagském letišti O'Hare, přivítal ho kardinál John Cody a vtiskl mu do dlaně starožitnou vyřezávanou krabičku s padesáti tisíci dolary. Novinářům maličkost neušla, a tak se v tisku objevily úvahy o tom, zda si chicagský kardinál může dovolit tak nákladnou velkorysost, odkud má tolik zbytečných peněz a proč jimi obdarovává svého nadřízeného.

Odpovědi na tyto otázky se snažilo najít několik pracovníků státní prokuratury, kteří necelý rok po návštěvě Jana Pavla II. v Chicagu zahájili vyšetřování podezřelého kardinála. Ukázalo se totiž, že John Cody obdaroval

svou přítelkyni z církevní pokladny celkem částkou převyšující milion dolarů. A to už zřejmě bylo i na chicagské poměry příliš. Při šetření vyšlo na povrch mnoho špíny, pochybných finančních spekulací, při nichž kardinál postupoval podle pravidel „co je tvoje, to je moje“ a nerozlišoval jmění církve svaté a svoje osobní.

Vyšetřování zahájili v září 1980, v lednu 1981 zasedala velká porota a vznesla proti vysokému církevnímu hodnostáři obvinění z několika velkých malverzací a požádala kardinála, aby předložil doklady o některých transakcích. John Cody celé řízení tajil nejen před svými vatikánskými nadřízenými, ale i před svými podřízenými v Chicagu. Snažil se za každou cenu vyhnout skandálu. Jenomže zapomněl na novináře. Pro ty byla aféra tučným soustem. A tak Codymu nepomohly ani hrozby, ani kličky advokátů, v září 1981 se historie finančních podvodů kardinála Codyho objevila na stránkách Chicago Sun Times.

Ale i potom se Cody choval jako zbohatlický nabob. Prohlásil, že nebude vypovídat, že nebude nikomu skládat účty, za své činy je odpovědný jen bohu a Římu. Nezatklí ho a nestrčili za mříže, ačkoliv by to bez váhání udělali s každým civilistou. Cody byl dost bezohledný, aby dokázal využít všech známostí a svého vlivu na protahování šetření.

Aféra skončila jeho smrtí. Zemřel na selhání srdeční činnosti v dubnu 1982. Na rozdíl od Albina Lucianiho nebyl zdravý, trpěl vleklou ischemickou chorobou, ale přestože to jeho ošetřující lékaři zdůraznili, byla provedena pitva, aby bylo možné jednoznačně potvrdit, že zemřel přirozenou smrtí.

Objevily se otázky, kdo bude Codyho nástupcem. Mnozí věřili, že se jím stane v té době už arcibiskup Marcinus, ředitel vatikánské banky IOR. Nestal se představeným dvouapůlmilionové chicagské diecéze, protože už byl zapleten do mnoha finančních skandálů, které nesly světlo světa.

Monsignore Gorillo

Albino Luciani byl neuvěřitelně skromný kněz. I když už byl biskupem, i když byl arcibiskupem, neměl žádný osobní majetek a tvrdil, že nic nepotřebuje. Ctil a zachovával zákony církve svaté, i když některé jeho názory byly revoluční. Vzbudil pozornost vatikánských hodnostářů a náměstek státního tajemníka Giovanni Benelli jednou řekl papeži Pavlovi VI.:

„Ve Vittorio Veneto je takový malý biskup, který se mi zdá být velice použitelný.“

Byla to sice podivně vyjádřená kádrová charakteristika, ale svědčila o skutečnosti, že Svätý otec a jeden z jeho výkonných úředníků o Albinovi Lucianim věděli. Pak zemřel v září 1969 patriarcha, kardinál Urbani, a ve Vatikánu hledali nástupce. Stal se jím Albino Luciani.

Do funkce nastoupil 15. prosince 1969. Tak odjel z Vittorio Veneto do Benátek. Měl prý s sebou jen kufr s prádlem, pár knih a několik kusů nábytku. Přitom měl patriarcha už tradičně k dispozici rozsáhlou vilu a také jachtu. Luciani se zřekl veškeré pompy, odmítl rovněž uspořádat velkou nástupní slavnost s ověčenými gondolami a do rána vyhrávajícími kapelami.

„Přicházím s pěti lirami v kapse,“ prohlásil, „až budu odcházet, nebudu mít ani ty.“

Benátky byly v té době, posuzováno církevním pohledem, bezbožné město. Skoro jediní, kdo navštěvovali místní chrámy, byli zahraniční turisté, obdivující stále víc všechno staré. Turistický průmysl obyvatele živil a ovlivnil jejich život. Albino Luciani měl před sebou hodně práce.

Jednou z církevních bank, roztroušených po celém světě, byla Banca Catolica Veneto. Říkalo se o ní, že je to kněžský peněžní ústav. Uložené peníze zúročovala velmi slušnou mírou, půjčky poskytovala rovněž za výhodných podmínek. K všeobecné spokojenosti vyřizovala obchodní transakce benátské diecéze. Jednoho dne, to už byl Albino Luciani kardinálem, se dozvěděl, že Banca Catolica Veneto už není kněžskou bankou, v roce 1972 už totiž neposkytovala duchovním výhodné půjčky, ale žádala běžně platnou úrokovou sazbu. Kněží si stěžovali a chtěli vysvětlení. Kardinál Luciani se poprvé, ale ne naposled, dozvěděl o nepřehledných finančních machinacích vatikánské banky Istituto per le Opere Religiose a o téměř neomezené moci jejího ředitele, biskupa Marcinkuse.

Protože místní biskupové naléhali na vysvětlení, začal benátský patriarcha Luciani pátrat po příčinách změny. Nestačil se divit. A nestačil se dost stydět, jakými metodami pracovali bankéři církve svaté. Objevila se jména Sindona a Calvi, objevila se shovívavost ke způsobům, o nichž by kterákoliv policejní organizace na světě prohlásila, že jsou nezákonné. Vyděšený Luciani pochopil, že mnozí z podezřelých jsou Svatým otcem považováni za čestné služebníky boží.

Albino si za ta léta, co se znali, vytvořil přátelský vztah k arcibiskupovi Benellimu a také k jeho šefovi v úřadě, kardinálu Villotovi. Vypravil se za ním, řekl mu, co se dozvěděl.

„Ale nemám žádné písemné důkazy,“ přiznal nakonec.

„Ale já je mám,“ řekl Benelli.

„Jaké?“ zeptal se udivený kardinál.

„Většinu akcií Banca Catolica Veneto dnes vlastní Roberto Calvi. Marcinkus mu prodal 30. března 1972 podíl ve výši víc než třiceti sedmi procent.“

„To ale stále ještě není nadpoloviční většina.“

„S tím, co Calvi koupil už předtím, je.“

„Kolik mu za ně zaplatil?“

„Sedmadvacet miliard lir.“

„To znamená víc než pětáctýřicet milionů dolarů.“

Později se podařilo zjistit, že finanční trio Calvi, Marcinkus a Sindona spletli dohromady složitou podvodnou finanční akci, kterou dobře utajili nejen před veřejností, ale především před dohlížecími úřady. Posloužila jim k tomu firma Pachetti, kterou Sindona koupil od Calviho, když předtím nezákonným způsobem vyhnali její akcie do výše. Italský bankovní dozor nezachytil stopu nezákonné machinace, protože operace provedla vatikánská banka IOR. Ta je pro italské kontrolní orgány zahraniční bankou, nemají tedy právo její činnost kontrolovat.

„Ale jaký to všechno vlastně mělo smysl?“ zeptal se Benelliho Albino Luciani.

„Zatajení daní a zakrytí nezákonných převodů podílů. Nelze vyloučit, že v tom zahrála roli právě i Banca Cattolica Veneta.“

„Kdo na tom tedy vydělal?“

„Marcinkus.“

„On, nebo banka, kterou vede?“

„Na tuto otázku neznám odpověď. Alespoň zatím ne. Ale výdělek se rovná asi sedmačtyřiceti milionům dolarů.“

„Ale co s tím má společného svatá církev?“

„Vysoký zisk, Albino,“ řekl náměstek státního tajemníka Benelli.

„Ví o tom Svatý otec?“

„Ano.“

„No a?“

„Není žádné a. Kdo jmenoval biskupa Marcinkuse do funkce?“

„Samozřejmě Svatý otec.“

„No tak?! A já se musím přiznat, že jsem s tím plně souhlasil. Tenkrát. Od té doby jsem toho souhlasu mockrát litoval.“

„Dobře, ale co se teď bude dít?“ uvažoval Albino Luciani. „Co řeknu svým biskupům a kněžím?“

„Popros je, aby se obrnili velkou trpělivostí. Každý jednou udělá chybu a Marcinkus to taky jednou přežene.“

„Jaké úmysly má s tolika penězi?“

„Bude je investovat.“

„Proč?“

„Aby se rozmnožily.“

„K čemu to všechno bude?“

„Aby zisk, který vynesou, rozmnožil další zisky.“

„A co kněží? Ti budou zatím sbírat do kasiček milodary věřících, aby měli z čeho žít?“

Papež Pavel VI. na Albina Luciana skutečně nezapomněl. Když jel na eucharistický kongres do Udine, zastavil se u něj v Benátkách, aby si s ním popovídal. O půl roku později byl benátský patriarcha jmenován kardinálem. Samozřejmě byl za takto vysokou poctu Svatému otci vděčný. Za dva měsíce nato se v Benátkách objevil na soukromé a dokonce utajené návštěvě kardinál Giovanni Benelli. Přišel s neuvěřitelnou novinou.

„Vatikán spolupracuje s americkou mafií,“ řekl bez úvodu.

„Nerozumím,“ přiznal Albino Luciani.

„Jde o obrovský podvod s falešnými akciemi.“

„Dobře, ale co s tím má společného Svatá stolice?“

„Možná že jen biskup Marcinkus. Jde o miliardovou částku.“

„Jak jste se o tom dozvěděl?“ zeptal se Albino Luciani.

„Ve středu 25. dubna ke mně přišli Američané a vyptávali se.“

„Jací Američané?“

„Vedoucí oddělení pro potírání organizovaného zločinu washingtonského ministerstva spravedlnosti William Lynch a viceprezident zvláštní komise newyorské policie William Aronwald. Doprovázeli je dva zástupci FBI.“

„Co vlastně chtěli?“

„Vyšetřovat případ miliardového podvodu.“

„Ale proč ve Vatikánu?“

„Protože padělané akcie za miliardu dolarů si objednala Marcinkusova banka.“

Na stopu velké akce newyorské mafie se dostal na Štědrý večer roku 1970 inspektor Joseph Coffey z hlavního stanu zvláštní policejní brigády k potírání organizovaného

zločinu. Vedla k několika mafiánským kmotrům a především do Evropy. Inspektor Coffey se tedy vypravil do Mnichova, kde se mu za pomoci místních policejních techniků podařilo odposlechnout rozhovory mafiána Vincenta Rizza. Objevil Rickyho Jacobse, dodavatele padělaných akcií ve velkém, konzula Ledla a zejména „hraběte“ Maria Follighiho a dostal se až k branám Vatikánu a k šedé eminenci tohoto případu, biskupovi Paulu Marcinkusovi. Jak se později ukázalo, právě on hrál jednu z hlavních rolí.

Narodil se 15. ledna 1922 na předměstí Chicaga Cicero. V té době se v hlavním městě organizovaného zločinu usídlil jeden z největších gangsterů století: Al Capone. Ovládal nejen chicagské podsvětí, ale i mnohá „obchodní“ odvětví organizovaného zločinu. Svůj hlavní stan měl nepolapitelný gangster v hotelu Hawthorne Inn na Dvaadvacáté ulici. Vešel do dějin kriminalistiky, ale chicagský rodák Marcinkus také. Přestože byl ředitelem vatikánské banky IOR a ke konci své kariéry arcibiskupem, anebo právě proto, že zastával tak vysoké světské i církevní funkce. Ke všemu byl ještě papežovým osobním strážcem a tlumočnickem, doprovázel Pavla VI. na jeho častých cestách po světě. Říkalo se o něm, že sice nemá potřebné finanční zkušenosti, aby mohl vést tak velkou banku, jakou je IOR, ale že má dost zkušených profesionálních rádců.

„Já jsem je jenom přijal a pak jsem je odkázal na monsignory Edwarda Martineze, Carla Rauberera a Justina Rigaliho,“ řekl kardinál Benelli při rozhovoru s Albínem Lucianim.

„Ti Američané je vyslyšeli?“

„Ne. Naopak, naši je vyslechli. Referoval William Lynch a měl přesné informace. Ta záležitost začínala kdesi v newyorském podsvětí, mluvilo se o mafii a specialistech této zločinecké organizace. Měli zjištěno, že mafie vyrobila a dodala falešné cenné papíry v hodnotě 14,5 milionu dolarů, v červenci 1971 je propašovala do Říma a oni prý mají doklady o tom, že byly padělky dodány vatikánské bance.“

„Kdo ale tedy mohl mít v té akci prsty?“